

ќе прашања од најновата рурална историја на македонскиот народ, досега воопшто или недоволно обработени како во македонската историографија така и во некои сродни дисциплини, што на трудот му дава посебна вредност.

Богатиот список на користена архивска граѓа, објавени извори, литература и користените сеќавања на живи сведоци наведени на крајот на трудот, дават слика на ширината на зафатот низ кој поминале сите фази

во неговото оформување. Напишан со јасен стил, со концизни реченици и јасна мисла, богат со изворни и други податоци како сведоштво за едно одминато време, но и како појдовна основа за креирање на поинаква аграрна политика во иднина, трудот ќе биде интересен не само за научната јавност туку и за поширок круг читатели.

Даринка ПЕТРЕСКА

МАКЕДОНЦИТЕ И СЛОВЕНЦИТЕ ВО ЈУГОСЛАВИЈА

Институт за национална историја, Институт за наука при Филозофскиот факултет во Љубљана, Скопје, Љубљана, 1999.

Зборникот со горниот наслов којшто неодамна излезе во печат е резултат на истражувањата кои биле направени од македонски и словенечки автори, а иницијативата била дадена од амбасадорот на Р Македонија во Словенија, д-р Димитар Мирчев. Во истражувањето учествувале 17 македонски и словенечки истражувачи. Објавувањето на зборникот го овозможиле Институтот за понова историја од Љубљана и Научниот институт при Филозофскиот факултет во Љубљана, Министерството за наука на Р Македонија и Одделот за историја при Филозофскиот факултет во Љубљана.

Зборникот е составен од два дела. Во првиот дел се дадени прилози од македонски историчари на македонски јазик со резиме на англиски и словенечки јазик. Во вториот дел се прилозите од словенечки истражувачи на словенечки јазик, со резиме на македонски и англиски јазик.

Во зборникот се прикажани настани што се случувале во периодот од 1919–1991 г. во Р Македонија и Р Словенија и е прикажано какви сè рефлексии имала политиката на централната власт во одделни периоди.

Раководители на истражувачите биле д-р Новица Велјановски, од Р Македонија и од Р Словенија д-р Божо Репе.

Веднаш по воведот (7–9), д-р Иван Катарџиев се јавува како автор на прилогот „Почитувањата на културно-националните права на македонскиот народ во Кралството Југославија пред ОН“ (9–15). Во него тој дал еден преглед на стремежот на македонскиот народ за афирмација на македонскиот јазик, правото на неговата слободна усна и писмена употреба.

Д-р Надежда Цветковска, во статијата од 19–28 стр., се осврнува на „Дејноста на политичките партии во вардарскиот дел на Македонија во периодот меѓу двете светски во-

јни“. Притоа, таа констатира дека во Македонија во споменатиот период дејствувале српски граѓански политички партии. Радикална, Демократска, Земјоделска и Републиканска партија и турската национална организација Цемиет.

Статијата на д-р Вера Весковиќ-Вангели се однесува на „Некои специфичности на народноослободителната и антифашистичката војна во Македонија 1941–1945“ (31–45). Таа уште на самиот почеток на статијата ја истакнува потребата од разјаснување на историската условност за посебноста и различноста на НОВ во Македонија од онаа на југословенските народи, независно од фактот што КПМ ја прифатила одлуката на КПЈ за неприфаќање на делбата на веќе поранешното Кралство меѓу сојузниците на Оската, за единственоста на КПЈ и за востание. Во статијата ја истакнува и специфичноста на бугарската фашистичка окупација во поглед на македонското национално прашање. За „Местото и значењето на АСНОМ во националната и државноправната историја на македонскиот народ“ (49 – 50) пишува акад. Александар Христов.

Д-р Новица Велјановски се јавува со две статии: „Отстапување од решенијата на АСНОМ и централизацијата на југословенската федерација“ (59–68), „Обид за периодизација на историското минато по Втората светска војна (1945–1991)“, (69–88), во која е направен навистина добар обид за периодизација. Тој овој голем временски период го поделил на три помали периоди кои си имаат свои карактеристики на следниов начин: 1. административно-централистички период во управување на државата (1945–1953), 2. Период на „стабилен самоуправен социјализам

(1953–1970) и 3. „либерален“ делегатски социјализам и договорна економија (1971–1991).

Интересот на д-р Вилета Ачкоска е свртен кон „Аграрно-сопственичките промени во Македонија 1944–1999 со осврт на проблемот на српските колонисти“. Таа го обработила проблемот на промени на сопственичките односи и промената на социјалната структура на селанството во Македонија. Таа промена, според д-р В. Ачкоска се јавила како резултат на спроведуваната ревизија на доделувањето земја на поранешните колонисти (1945–1948), аграрната реформа (1945–1945), колективизацијата (1949–1953), а најмногу со законското ограничување на земјишниот максимум на 10 ха обработлива површина во 1953 година.

И наредната статија „Некои демографски движења и етнички промени во Р Македонија по Втората светска војна“ (113–126) на д-р Виолета Ачкоска, а во неа таа дава преглед на периодична колонизација на турското и др. население од муслиманска вероисповед, на исламизацијата на христијанското население и миграции на некои етнички групи кои се појавиле уште во XVII в., т.е. Карпошовото востание.

За „Положбата на македонското национално малцинство во соседните земји по Втората светска војна“ (129–148) статија напишал д-р Владимир Ортаковски. Тој направил анализа на положбата на Македонското Национално Малцинство во Грција, Бугарија, Албанија и СР Југославија.

Статијата на д-р Борче Давитковски се однесува на „Трансформацијата на Р Македонија од држава – федерална единка во самостојна и суверена држава“.

Во вториот дел од зборникот „Slovinci in Makedonci v Jugoslaviji“ се дадени прилози од словенечките истражувачи.

За „Погледите на словенечката политика спрема југословенската држава во текот на 1918-1941“ (9-26), статија напишал д-р Јуриј Перовшек.

Какви и кои биле „Настојувањата за остварување на словенечкиот автономизам од видовденскиот устав до 1941 г. (29-46), пишува д-р Мирослав Стипловчек во својата статија.

Д-р Жарко Лазаревиќ се задржува на „Стопанските аспекти во словенечкиот живот во Југославија до Втората светска војна“ (67-70).

„Словенците во југословенската Заедница во годините 1941-1945“ (71-83) е статија на д-р Бојан Годеша. Авторот ја опишал положбата на Словенците по окупацијата и распарчувањето на југословенската држава, па сè до ослободувањето и определбата на Словенија т.е. КПС за југословенска државна рамка.

Д-р Зденко Чепич во својата статија „Промените во имотниот состав во Словенија по Втората светска војна 1945-1953 (101-104) укажува на промените што настанале во Словенија по Втората светска војна.

Д-р Јоже Принчич се осврнува на „Словенечкото стопанство во втора Југославија 1944-1991“ (105-118) и на проблемите со кои се соочувала Словенија како федерална единица во составот на втора Југославија па сè до нејзиното осамостојување.

Д-р Алек Габрич „Првиот спор меѓу Белград и Љубљана со поголем одек во федеративна Југославија“ (121-134) укажува дека настанал како резултат на решавањето на словенечкото национално прашање.

За „Уставното осамостојување на Словенија“ (137-151) и со проблемите со кои се соочил словенечкиот народ дури да се осамостои пишува д-р Божо Репе.

Зборникот завршува со прилогот на д-р Душан Неќак „Елементите на заштитата на националните малцинства во Република Словенија (155-186).

На крајот, овој научен зборник со трудови од еминентни македонски и словенечки историчари, сакам да им го препорачам на пошироката читателска јавност и на научната јавност, како дело што е многу значајно и со многу интересни содржини.

Даниела БЛАЖЕВСКА